

podajo na te težavne ekspedicije samo možje, ki so izkušeni, vsem nevarnostim kolikortoliko kos. Kurt Hassert¹ nam pripoveduje, da so na Kitajskem in ob obalah afriških v štirih letih več mornarjev vrgli v morje somom v hrano, kakor so jih zahtevale 36 letne ekspedicije na sever v letih 1818 do 1854; od 42 ekspediciij je poginila samo Franklinova; poslali so druge iskat ponesrečence, kakih 100, a od teh so se vse vrnile. V letih 1800—1894 je umrlo samo v Afriki 374 raziskovalcev, ne všteti moštva.

Kakor rečeno, so poskusili prodirati proti tečajem samo neustrašeni možje, a še ti jako pozno. V starem veku so imeli ljudje čuden strah pred severnimi pokrajinami, predstavljali so si jih vse

so jih odmaknili; nazadnje dotja, kjer so danes Alpe. Od njih vejejo mrzli vetrovi, a za njimi je stanovalo srečno ljudstvo Hiperborejcev, znano samo iz pravljic.

Herodot je imel o teh Hiperborejcih svoje misli, pravi namreč: O teh ljudeh nam ne vedo povedati ničesar niti Skiti, niti kak drug narod blizu tam, ampak samo Isedoni. Mislim pa, da tudi ti ničesar ne vedo, ker sicer bi to moralo biti znano tudi Skitom; pač pa je govoril o njih Heziod in tudi Homer, največ pa vedo povedati o njih Delijci. Če so ljudje nad severnim vetrom, zakaj ne bi bili tudi za južnim? Smejati se moram, če gledam poskuse mnogih naslikati zemljo v pravi podobi; rišejo ocean okoli zemlje in zemljo okroglo, Azijo pa ravno tako veliko kot Evropo. — Govorili so o njih, da ne stanujejo v hišah, ampak v gozdih in logih; vedno so veseli in dočakajo visoko starost; če se naveličajo življenja, se najedo in napijejo, se lepo okrasijo in skočijo v morje. Imajo tudi to dobro in koristno lastnost, da letajo po zraku, in Hiperborejec Abaris je obletel na puščici ves svet.

Theopomp ve poročati še o drugih ljudeh, živečih še za Hiperborejci. Veliki so zelo, živijo dvakrat tako dolgo kot mi, vedno so v boju, skoro nihče ne umre naravne smrti. Dve reki tečeta po njihovi deželi, Hedonè, reka veselja, in Lype, reka žalosti; ob teh rekah rasto drevesa, in če kdo okusi sad z drevesa ob reki žalosti,

se začne jokati, joka celo življenje in v joku umre; če pa je z drevesa ob reki veselja, pozabi vse, se pomladi, postane iz starca mož, mladenič, deček, otrok.

Herodot tudi ne verjame, da ljudje na severu dalje časa spijo kot Grki; v tem oziru se seveda moti, kajti dolgo spanje je samo izraz za dolgo polarno noč; ne verjame tudi pripovedkam o ljudeh, odetih s kozjimi kožami, akoravno je to najbrž resnično.

Bolj zanesljive podatke o severnih pokrajinah smo dobili šele po trgovcih, ki so hodili tja zlasti po kositer in jantar. Skoro gotovo so že Feničani po morju kupčevali z Britanci in drugimi, a nam o tem kot previdni trgovci nočejo poročati; kar se je izvedelo, je prišlo po suhem, ob Visli in Dnjepru do Črnega morja ali pa ob Visli in Labi

PROČELJE „LJUDSKEGA DOMA“.

drugačne, kakor so. Že stari Kaldejci (Babilonci) so poznali nebesni tečaj, Grkom so bile zadnje zvezde na severu vidne v krogu Velikega medveda, ki so ga imenovali Arktos; zato imenujemo pokrajine na severu arktične, one na jugu pa ant-arktične. O teh deželah so imeli najrazličnejše pravljice²; meja obljudenega sveta, ojkumene, so jim bile na severu Ripejske gore, ki so se pa pomikale vedno dalje in dalje proti tečaju; kakor je namreč rastlo spoznanje novih dežel, za toliko

¹ K. Hassert: Die Polarforschung, v zbirki: Aus Natur und Geisteswelt.

² O teh pravljicah, o starih kartah, o prodiranju proti severu nekako do leta 1500 itd. je izdal meseca nov. 1911 Nansen obširno kritično delo: Nebelheim, Leipzig, Brockhaus, 2 zvezka. Pred Hiperborejci nam poroča tudi o Kimerijcih, Lestringonih, opiše nam, kako sta si predstavljala sever Homer in Heziod i. dr.